

Heerhugowaard, Stad van gelijke kansen

Plan van aanpak om te komen tot beleid voor een meer inclusieve samenleving

Inhoudsopgave

1 Aanleiding	3
2 Iedereen doet mee in een inclusieve samenleving	5
2.1 <i>Missie en visie</i>	5
2.2 <i>Wmo en de Kanteling</i>	5
2.3 <i>Uitgangspunten kadernota Sociaal Domein</i>	5
2.4 <i>Definitie en doelstelling van inclusief</i>	5
2.5 <i>Wat levert inclusief beleid op?</i>	6
2.6 <i>Voordelen voor de samenleving als geheel</i>	6
2.7 <i>Het verdrag van VN met de 22 standaardregels</i>	6
3 De inclusieve samenleving in Heerhugowaard	7
3.1 <i>Stand van zaken Heerhugowaard</i>	7
3.2 <i>Hoe pakken wij het aan?</i>	8
3.3 <i>Een gefaseerd implementatietraject</i>	9
3.4 <i>Te behalen resultaten</i>	10
3.5 <i>Financieren 2013 en voorstel 2014</i>	11
3.6 <i>Communicatie</i>	11
Bijlage 1: Standaardregels VN Verdrag	12

1 Aanleiding

Vanaf 2015 worden gemeenten integraal verantwoordelijk voor jeugd, werk, inkomen en de ondersteuning, begeleiding en verzorging van mensen. Dit zijn de drie decentralisaties in het Sociaal Domein.

Gemeenten willen daarmee de doelstelling realiseren dat jeugd en mensen die (tijdelijk) verminderd zelfredzaam zijn zo veel mogelijk mee kunnen doen in de maatschappij en zo veilig en zelfstandig mogelijk blijven wonen.

Dat zien wij ook terug in het regeerakkoord 'Bruggen slaan' van dit kabinet waarin de afspraak is vastgelegd dat Nederland het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap zal ratificeren.

Met deze afspraak wil dit kabinet een verdere impuls geven aan de inclusieve samenleving. Dit zorgt ervoor dat het ook voor mensen met een beperking mogelijk wordt om zo veel mogelijk zelfstandig aan de samenleving deel te nemen. Dit is een kabinetsbrede verantwoordelijkheid aangezien het alle domeinen in onze samenleving raakt. Denk hierbij aan de toegankelijkheid van openbare gebouwen, het gemeentehuis, de bibliotheek, het verkeer en het vervoer dat veilig is voor iedereen, zelfstandig wonen en kunnen deelnemen aan een sportclub en de mogelijkheid creëren om mensen te ontmoeten.

Maar het gaat verder: naast het onderhouden van sociale contacten is het ook belangrijk een bijdrage aan de maatschappij te kunnen leveren. Dat kan vrijwilligerswerk zijn, maar bij voorkeur een betaalde baan.

Ook het domein werk, inkomen en scholing is van belang; mensen met een beperking willen zich ontplooiën een betaalde baan hebben.

Door algemene voorzieningen toegankelijker te maken, kunnen mensen met een beperking nog beter op een gelijkwaardige manier aan de samenleving deelnemen, ieder op zijn niveau. Dit heeft naast de vergrote participatiemogelijkheden als groot voordeel dat er geen apart(en vaak duurder) beleid hoeft te worden ontwikkeld voor mensen met een beperking, omdat in een vroeg stadium van het beleidsproces al rekening met hun beperkingen wordt gehouden.

De gemeente Heerhugowaard heeft, in de gemeentelijke visie: Wonen, Zorg en Welzijn van Heerhugowaard uit 2002 al genoemd, dat de gemeente gelijke kansen wil bieden voor de verschillende doelgroepen om een zo volwaardig mogelijke deelname in de samenleving te realiseren. Vervolgens is dit verder uitgewerkt in o.a. het WWZ- en Wmo beleid en het Masterplan voorzieningen 2001-2015. Toen Nederland op 30 maart 2007 het VN Verdrag voor mensen met een handicap heeft getekend, zijn er in Heerhugowaard verdere activiteiten ontwikkeld om hiermee aan de slag te gaan. Met een adviesgroep VCP en de Gehandicaptenraad is er een voorstel geschreven om inclusief denken en doen in Heerhugowaard te bevorderen. Helaas is implementatie toen niet van de grond gekomen.

Toch bleef het besef bij verschillende afdelingen van de gemeente Heerhugowaard dat dit onderwerp, toegankelijkheid en een inclusieve samenleving, niet kan blijven liggen. Uiteindelijk komt de ratificatie er aan. Het huidige kabinet wil niet meer achterblijven want 126 landen hebben het VN-verdrag al bekrachtigd (geratificeerd).

Daarom is er in 2012 door de gemeente weer nieuw leven in het inclusief werken en denken geblazen met het project "*Inclusief beleid: gewoon doen in Heerhugowaard*".

Het project was geslaagd want de gemeente Heerhugowaard is zich ervan bewust dat toegankelijkheid een basis is voor deelname aan deze samenleving en dat men geen invulling kan geven aan de sleutelwoorden zelfredzaam en participatie als een groep inwoners wordt buitengesloten. Door de ontwikkelingen in het sociale domein, zoals de drie aankomende transities, kunnen gemeenten de wijzigingen die nodig zijn voor een inclusieve samenleving integraal oppakken.

Of zoals beschreven staat in de strategische kadernota Sociaal Domein, november 2012: "Door het beleid op verschillende terreinen in samenhang aan te pakken, kan het krachtiger, effectiever en efficiënter".

Conclusie

De tijd is rijp om “*Inclusief beleid: gewoon doen in Heerhugowaard*” ook daadwerkelijk te realiseren. Voor u ligt een plan van aanpak om te komen tot een beleid waarbij uitgegaan wordt van gelijke kansen voor alle inwoners van Heerhugowaard zodat iedereen kan participeren.

2 Iedereen doet mee in een inclusieve samenleving

2.1 Missie en visie

Iedereen in Heerhugowaard doet mee in de samenleving, dat staat vermeld in de “Strategische kadernota Sociaal Domein” van de gemeente Heerhugowaard. Bij het ontwikkelen van het beleid op het sociaal domein en de uitvoering daarvan zijn visie en missie van de gemeente Heerhugowaard leidend.

Het motto van de gemeente is: “De Stad van Kansen is van en voor iedereen”. Dat wil zeggen dat iedere inwoner zijn eigen kansen en mogelijkheden optimaal benut. Iedere inwoner is daar zelf verantwoordelijk voor. Het doel is een samenleving waarin niemand buiten de boot valt.

2.2 Wmo en de Kanteling

Dat is tegelijkertijd de basisgedachte van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

De Wmo draait om het compenseren van beperkingen die inwoners ervaren in hun zelfstandigheid en maatschappelijke participatie. Compenseren vraagt altijd om maatwerk en een nieuwe, gekantelde werkwijze, waarin de individuele mogelijkheden en kracht van inwoners en hun omgeving centraal staan.

De Kanteling stimuleert om waar mogelijk gebruik te maken van algemene voorzieningen bij het ondersteunen van burgers met een beperking. Het gaat dan vooral over algemene welzijnsvoorzieningen zoals een boodschappenservice, een klussendienst, een rolstoel-scootmobielpool, een ontmoetingsfunctie of de maaltijdvoorziening. Dit uitgangspunt kan echter doorgetrokken worden naar alle andere beleidsterreinen die relevant zijn voor mensen met een beperking. We hebben het onder meer over de openbare ruimte, accommodaties, informatie en communicatie.

Inclusief beleid heeft, met andere woorden, niet alleen betrekking op de Wmo, maar juist ook op de beleidsterreinen daaromheen.

Door meer de nadruk te leggen op het toegankelijker maken van algemene voorzieningen, wordt op een nieuwe wijze vorm gegeven aan de wettelijke taken die de gemeente heeft, zodat mensen met een beperking betere kansen hebben om volwaardig mee te doen aan de samenleving.

2.3 Uitgangspunten kadernota Sociaal Domein

De drie op handen zijnde transities liggen in het verlengde van de eerder ingezette kantelingsoperatie Wmo en moeten dan ook in samenhang daarmee worden vormgegeven. Concreet betekent dit dat bij de manier waarop de gemeente haar verantwoordelijkheid betreffende jeugdzorg, Awbz en arbeidsparticipatie uitwerkt, de eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht van burgers steeds belangrijke uitgangspunten zijn.

De uitgangspunten van de “Strategische kadernota Sociaal Domein” van Heerhugowaard sluiten hierbij naadloos aan:

- Iedereen neemt verantwoordelijkheid voor zichzelf en voor elkaar, is eigenaar van zijn eigen proces en biedt ondersteuning aan anderen
- Iedereen is in principe zelfredzaam, er is hulp voor wie dat nog niet is of kan worden
- Iedereen levert naar vermogen een bijdrage aan de maatschappij
- We gaan uit van de kracht van de inwoners en organisaties.

2.4 Definitie en doelstelling van inclusief

In een *inclusieve samenleving* kunnen mensen met een beperking (lichamelijk, geestelijk of psychisch) en/of chronische ziekte op alle levensgebieden (onderwijs, sport, arbeid) volwaardig deelnemen aan de samenleving.

Inclusief beleid is een manier van denken en werken waarbij in alle fasen van de beleidscyclus rekening wordt gehouden met verschillen tussen mensen en dan vooral verschillen tussen mensen met en zonder beperkingen. Het is een brede, overkoepelende benadering voor het bereiken van doelstellingen van maatschappelijke *participatie*.

2.5 Wat levert inclusief beleid op?

De belangrijkste (beoogde) opbrengst van inclusieve beleidsvorming is betere participatie en het vergroten van de zelfredzaamheid van mensen met een beperking. Je zou kunnen spreken van zowel een maatschappelijk rendement als ook van een financieel rendement.

De voordelen van een inclusieve benadering laten zich echter ook op andere terreinen zien. Ten eerste leidt het tot een efficiënte inzet van publieke middelen. Inclusief beleid zet in op preventie en voorkomt 'repareren' achteraf door de gemeente, waardoor geen dure aanpassingen hoeven te worden gemaakt.

Wanneer er bij de bouw van een openbaar gebouw, zoals de bibliotheek, direct rekening gehouden wordt met de toegankelijkheid van dit gebouw voor burgers met een beperking, dan wordt voorkomen dat het bibliotheekgebouw later verbouwd moet worden, omdat blijkt dat burgers met een beperking er geen gebruik van kunnen maken. De kosten van toegankelijk bouwen kunnen minimaal zijn, tot vaak minder dan 2% van de totale kosten, volgens berekeningen van expertisecentrum Vilans. Verspreid over de levensduur van een gebouw zijn de kosten dan bijna te verwaarlozen.

Inclusieve beleidsvorming impliceert bovendien integrale beleidsvorming. Het herinrichten van de openbare ruimte volgens de principes van inclusief beleid betekent bijvoorbeeld dat vroeg in het proces al ambtenaren van (onder meer) zorg en welzijn, openbare gezondheidszorg en Wmo betrokken moeten worden. Deze manier van werken kan ook op andere beleidsterreinen zoals veiligheidsbeleid of integratiebeleid, effectief zijn. Inclusief beleid is, met andere woorden, een goede stimulans om met elkaar samen te werken.

Of zoals het ook beschreven staat in de "Strategische kadernota Sociaal Domein, november 2012"

Integraal werken is een middel om een gezamenlijk doel te halen (ongeacht of het strategisch, operationeel of tactisch is) waarbij alle belanghebbenden en verschillende beleidsvelden worden betrokken, met als oogmerk synergie, meer draagvlak en een hogere effectiviteit. Integraal werken moet resulteren in een eenduidige geborgde aanpak (beschreven en besloten) waaraan iedereen zich conformeert.

2.6 Voordelen voor de samenleving als geheel

Een inclusieve samenleving heeft ook voordelen voor mensen zonder beperking. Een toegankelijke bus en bushalte stelt niet alleen rolstoelgebruikers in staat gebruik te maken van het openbaar vervoer, maar maakt het ook voor vaders en moeders met een kinderwagen makkelijker om met de bus te gaan.

Een toegankelijke samenleving is ook van belang bijvoorbeeld bij vrijetijdsvoorzieningen, winkels en ander publiek toegankelijke locaties en gebouwen. Zo'n 12% van de bevolking heeft een (zichtbare of onzichtbare) beperking. Daarnaast worden we met zijn allen ouder met de daarbij horende kwaaltjes. Een goed toegankelijke samenleving stelt hen in staat om volwaardig gebruik te maken van deze voorzieningen. Van belang is wel dat ook deze ondernemers hun deel daarin bijdragen. Nog steeds zijn er winkels waar een blindengeleidehond niet naar binnen mag.

2.7 Het verdrag van VN met de 22 standaardregels

Nederland moet actief aan de slag om gelijke rechten en kansen van mensen met een beperking te

realiseren. Op veel gebieden, bijvoorbeeld op school, op het werk, in het vervoer en bij winkelen en uitgaan hebben mensen met een beperking in Nederland minder kansen of worden buitengesloten. Daarom is het noodzakelijk dat het VN-Verdrag, dat in 2006 door de Verenigde Naties is aangenomen en de universele mensenrechten van mensen met een beperking vastlegt, zo spoedig mogelijk geratificeerd wordt door Nederland. Het Verdrag legt vast dat mensen met een beperking recht op leven hebben, om zelf te beslissen, en het recht hebben om volop te kunnen deelnemen aan de maatschappij.

Zoals in de inleiding genoemd wil het huidige kabinet het Verdrag ratificeren. Omdat de verplichtingen in het Verdrag, waarschijnlijk in 2015, voor alle gemeenten gaan gelden, is het noodzakelijk om het inclusieve denken en doen bij gemeenten te implementeren. In Bijlage 1 worden de 22 domeinen van het verdrag kort weergegeven.

3 De inclusieve samenleving in Heerhugowaard

3.1 Stand van zaken Heerhugowaard

Het gemeentelijk beleid is al meer dan tien jaar gericht op het bieden van gelijke kansen voor verschillende doelgroepen om een zo volwaardige mogelijke deelname in de samenleving te realiseren. Integraliteit en inclusief beleid bleven een punt van aandacht en daarom is de draad in 2012 weer opgepakt.

De gemeente heeft in 2012 weer een start gemaakt met inclusief beleid met het project 'Inclusief beleid: gewoon doen in Heerhugowaard'. Op twee data in september en november zijn er stoomcursussen georganiseerd voor raadsleden, wethouders, een aantal ambtenaren en de Cliënten Advies Raad. Men kwam erachter door te schouwen dat er veel verbeteringen nodig zijn. Uitstallingen op de stoep zijn onnodige hindernissen, een alarmeringssysteem waar niet aan dove mensen is gedacht, via de achterdeur binnen komen om dat de hoofdingang niet toegankelijk is. Het zijn maar een paar voorbeelden.

Deze cursussen hebben geleid tot bewustwording bij de deelnemers met betrekking tot de noodzaak dat deelname aan de samenleving pas kan als deze voor iedereen toegankelijk is.

De gemeente Heerhugowaard heeft in eerste instantie gekozen voor het invoeren van inclusief beleid op het thema bouwen en openbare ruimte.

Wanneer al bij de ontwikkelfase en bij bouw en aanleg rekening gehouden is met specifiek eisen die gelden voor specifiek groepen burgers kan worden voorkomen dat naderhand dure noodgrepen moeten plaatsvinden om gebouwen en voorziening toegankelijk te maken.

Na een knelpuntenanalyse blijken nieuwe gebouwen en net aangelegde openbare ruimtes in veel gevallen bij oplevering toch niet toegankelijk, terwijl daar bij aanvang wel op gelet is.

Dit heeft geresulteerd in een top tien toegankelijkheidstips en een routekaart voor borging van inclusief beleid tijdens bouwprocessen.

Het is belangrijk dat er nu verdere stappen worden gezet die ervoor zorgen dat er aandacht blijft voor het werken aan een inclusieve samenleving en dat proces dat in gang is gezet wordt voortgezet.

Heerhugowaard wil dat alle inwoners kunnen deelnemen aan de samenleving. In een goed

toegankelijke samenleving kan iedereen meedoen. Beperkingen die inwoners ervaren zijn immers deels een gevolg van de wisselwerking met de omgeving. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de omgeving zodanig te veranderen dat alle inwoners van Heerhugowaard kunnen meedoen.

3.2 Hoe pakken wij het aan?

De gemeente kan de inclusieve samenleving niet alleen realiseren. Inwoners, ondernemers, organisaties hebben daar allemaal hun eigen rol in. Bewustwording is in dit proces een eerste vereiste. Want als je niet weet waar iemand met een beperking tegenaan loopt, kun je onbedoeld drempels opwerpen. De inclusieve samenleving vraagt om een mentaliteitsverandering. De beoogde cultuuromslag en veranderende rol van burger en gemeente, zoals die ook beschreven staat in de "Strategische kadernota Sociaal Domein".

De inclusieve samenleving vraagt om een gefaseerde blijvende inzet. Met het einddoel van een toegankelijke samenleving voor ogen moeten wij formuleren welke prioriteiten/speerpunten we stellen en welke resultaten we per beleidsperiode willen behalen.

- **Fase 1: Quickscan met als resultaat de stand van zaken op het gebied van inclusie**
- **Fase 2: Draagvlak creëren en prioritering van de onderwerpen door de gemeente, burgers en ondernemers voor thema inclusie**
- **Fase 3: Plan van aanpak om van de gemeente Heerhugowaard een inclusieve gemeente te maken**
- **Organisatie ieder jaar van de week van toegankelijkheid met een wisseltrofee**

3.3 Een gefaseerd implementatietraject

Fasen	Periode	Toelichting
<p>Fase1: Afname Quickscan</p> <p>Resultaat is een nulmeting. Het geeft inzicht in welke thema's het meest effectief zijn om aan te pakken.</p>	<p>Oktober 2013</p>	<p>Met de quickscan RoodOranjeGroen brengt een adviesgroep Zet in kaart in hoeverre gemeentelijk beleid gelijke kansen biedt voor mensen met een beperking. De quickscan is gebaseerd op de 22 standaardregels uit het VN-verdrag voor gelijke kansen voor mensen met een beperking.</p>
		<p>De 22 standaardregels zijn vertaald naar concrete vragen over het beleid van gemeenten. De vragen worden op drie niveaus gesteld: de gemeente (interne organisatie), (de samenwerking met) de maatschappelijke organisaties en (de samenwerking met) de belangengroepen. Onderwerpen/thema's die hierbij onder andere aan bod komen zijn: bewustwording, toegankelijkheid, personeelsbeleid, toerisme, cultuur en sport.</p>
		<p>De quickscan RoodOranjeGroen wordt uitgevoerd door een adviseur van Zet, die medewerkers van de gemeente bevrage over het beleid van de gemeente ten aanzien van gelijke kansen voor mensen met een beperking.</p>
Fasen	Periode	Toelichting
<p>Fase 2: draagvlak en prioritering thema's</p>	<p>Van nov 2013 tm jan 2014</p>	<p>Workshops voor ambtenaren</p> <p>In een tweetal workshops gaan we met ambtenaren aan de slag met het thema inclusie. Van iedere afdeling wordt een ambtenaar als ambassadeur naar deze bijeenkomst afgevaardigd. Van deze ambtenaar wordt verwacht dat hij/zij het thema inclusie over brengt aan de collega's van zijn/haar afdeling.</p>
		<p>In de eerste interactieve workshop zal het thema inclusie geïntroduceerd worden: wat is inclusie, waarom moet de gemeente aan de slag met inclusie, hoe kijken deelnemers naar het thema en wat doen zij er op dit moment mee. Daarnaast worden de resultaten uit de quickscan RoodOranjeGroen besproken.</p>
		<p>In de tweede workshop wordt de deelnemers gevraagd om de aanbevelingen uit het adviesrapport RoodOranjeGroen te prioriteren. Met welke thema's moet als eerste aan de slag gegaan worden. Aan het einde van de bijeenkomst is er overeenstemming bereikt over welke drie thema's als eerste aangepakt moeten worden en zijn er suggesties aangedragen hoe hiermee aan de slag te gaan, zowel gemeente breed als binnen de eigen afdeling. Deze bijeenkomst duurt een dagdeel.</p> <p>Opmerking: de eerder in gang gezette activiteiten t.a.v. bouwen en openbare ruimte worden hierin meegenomen.</p>
		<p>Workshop met burgers en ondernemers</p> <p>De gemeente Heerhugowaard stelt een groep samen van maximaal 15 burgers en ondernemers die aan de slag willen met het thema inclusie. Gedacht zou kunnen worden aan leden van wijkraden, de Wmo-raad of het gehandicaptenplatform.</p> <p>De opzet van de workshop bijeenkomsten zal vergelijkbaar zijn met de bijeenkomsten voor ambtenaren.</p>

Fasen	Periode	Toelichting
Fase 3: Inbedding inclusie in gemeente Heerhugowaard	Febr. 2014 mei 2014	Op basis van de input uit de vier workshops worden de verbetervoorstellen gebundeld. Het plan van aanpak bevat de thema's/onderwerpen waar als eerste mee aan de slag gegaan moet worden, een faseringsvoorstel hoe dit te doen en welke (lokale) partijen hierbij betrokken kunnen/moeten worden.
		Dit (concept)plan van aanpak wordt in een laatste gezamenlijke bijeenkomst voorgelegd aan alle ambtenaren binnen het sociaal domein en burgers / ondernemers), zodat hier een breed gedragen consensus over is.
		In de loop van 2014 zal aan de gemeenteraad een beleidsnota wordt voorgelegd met daarin een uitgewerkt actieplan.

3.4 Te behalen resultaten

Resultaat fase 1: De gemeente Heerhugowaard heeft inzicht in hoeverre zij inclusief beleid voert.

Resultaat fase 2 : Inclusie is een breed gedragen thema binnen de gemeente Heerhugowaard. Er is een prioritering aangebracht in de aanbevelingen uit de quickscan RoodOranjeGroen.

Resultaat fase 3: Een beleidsnota met actieplan om van de gemeente Heerhugowaard een inclusieve gemeente/Stad van *gelijke* kansen te maken.

3.5 Financien 2013 en voorstel voor 2014

Activiteiten	Periode	Kosten €	Toelichting
Fase 1 Quickscan (extern adviseurs Zet)	Okt 2013	€ 3.500	Budget 2013
Fase 2 Workshop draagvlak creëren (extern adviseurs Zet)	Nov2013-febr 2014	€ 5.000	Budget 2013
Week toegankelijkheid	Oktober 2013	€ 750	Budget 2013
Overige kosten voor communicatiemateriaal en bijeenkomsten		€ 750	
	Totaal 2013	€ 10.000	
Fase 3 Plan van aanpak (extern adviseurs Zet)	Febr – mei 2014	€ 5.000	Budget 2014
Kosten werkconferentie, communicatiemateriaal	2014	€ 2.500	Budget 2014
Experts toegankelijkheid	2014	€ 2.500	Budget 2014
	Totaal 2014	€ 10.000	

3.6 Communicatie

Communicatie en participatie

Belangrijkste actoren zijn:

1. Gemeenteraad
2. Inwoners en cliënten
3. Cliëntenplatforms (indien mogelijk 1 regionaal cliëntenplatform Sociale Zekerheid en WMO)
4. huidige en toekomstige gebruikers van de desbetreffende voorzieningen
5. huidige en toekomstige instellingen en organisaties betrokken bij toegankelijkheid
6. werkgevers/winkeliers
7. andere arbeidsmarktpartijen

Bijlage 1: 22 VN Standaardregels

De Verenigde Naties (VN) vindt dat ondersteuning voor gehandicapten één van de basale mensenrechten is. Iedereen moet immers dezelfde kansen krijgen. De VN heeft in 1994 een set standaardregels geformuleerd (gebaseerd op het Universele Verdrag voor de Rechten van de Mens, VN 1948) om de rechten van gehandicapten te waarborgen. Gemeenten kunnen die 22 VN standaardregels gebruiken als hulpmiddel bij hun beleid.

De 22 regels gaan over

1. Bewustmaking en beeldvorming
2. Gezondheidszorg
3. Revalidatie en reïntegratie
4. Dienstverlening
5. Toegankelijkheid
6. Onderwijs
7. Werkgelegenheid
8. Inkomen en sociale zekerheid
9. Gezinsleven en persoonlijke integriteit
10. Cultuur
11. Sport en recreatie
12. Religie
13. Informatie en onderzoek
14. Beleidsvorming en -planning
15. Wetgeving
16. Economisch beleid
17. Coördinatie
18. Belangenorganisaties v. mensen met een beperking
19. Training van personeel
20. Nationale monitoring en evaluatie van de toepassing van de 22 VN Standaardregels
21. Technische en economische samenwerking
22. Internationale samenwerking.